

РЕЦЕНЗИЯ

от доц. д-р Юлиана Младенова Матеева

на дисертационен труд на тема

„Превенция на престъпността на непълнолетните“

за присъждане на образователна и научна степен

„доктор“ по Криминология

Автор на дисертационния труд:

Галина Димитрова Ковачева

Варна

2012

1. Кратки биографични данни и характеристика на научните интереси на докторанта

Галина Димитрова Ковачева е родена през 1976г. През 1999г. завършва Икономически университет-Варна, получава ОКС „Магистър” по специалност „Право” и придобива професионална квалификация „юрис”т. От края на 2004г., след успешно положен конкурсен изпит, работи като асистент по Криминология във Варненския свободен университет „Черноризец Храбър”. Зачислена е като докторант на самостоятелна подготовка под научното ръководство на проф. д.ю.н. Боян Станков. Галина Ковачева членува в Българската асоциация по Криминология от 2007г. и в Съюза на учените от 2010г. Координатор е на Групата за изследване на престъпността към Варненския свободен университет „Черноризец Храбър”.

2. Актуалност на разработваната проблематика

Дисертационният труд отразява изключително важен и актуален проблем – превенцията на престъпността на непълнолетните като съществена част от превенцията на общата престъпност в страната. Демонстрирано е отлично познаване както на теоретичните, така и на практическите аспекти на разглежданата проблематика.

3. Обща характеристика на дисертационния труд

Предоставеният за рецензиране дисертационен труд е с обем 190 стр. и се състои от увод, три глави, библиография – 15 страници и 6 приложения с данни в табличен вид и графики. Направени са 292 бележки под линия.

Библиографската справка обхваща 210 източника – книги, монографии, учебници, студии, статии и други източници, от които 129 са на кирилица (на български и руски език) и 81 са на латиница (английски език). Използваните източници са коректно цитирани. Прави положително

впечатление позоваването на голям обем чуждестранна литература на английски език.

Публикациите по темата са общо 13 статии, студии и доклади.

4. Оценка на съдържанието на дисертационния труд

Уводът е посветен на актуалността на разглежданата проблематика, обекта и предмета на изследването. Изведена е тезата на дисертационния труд и неговата цел – очертаване на нов модел на превантивна политика по отношение на престъпността на непълнолетните, базиран на принципа на децентрализация и въвеждане на регионален подход на управление. Посочени са задачите, необходими за постигане целта на изследването, както и някои ограничения. Подробно са описани методите на проведеното изследване, както и организацията и изпълнението му.

Първа глава е озаглавена „Престъпност на непълнолетните”. Проследява се връзката между факторите от социален и икономически характер и престъпността на непълнолетните както в световен мащаб, така и у нас. Изведени са някои от основните фактори, които обуславят териториалното разпространение на престъпността на непълнолетните, както и спецификите на Черноморския регион – административно-териториалните области Варна, Добрич и Бургас.

На следващо място е проследена структурата на престъпността на непълнолетните в страната и новите тенденции в нея. Отбелязано е нарастването на дела на престъпленията, свързани с наркотични вещества и транспортните престъпления. Подчертана е зависимостта, подробно изследвана в теорията, между фактора „непълно семейство” и правонарушенията. Анализирани са и други фактори като конфликтна и криминогенна семейна среда, образователен статус, злоупотреба с алкохол и наркотични вещества, липса на ангажираност в свободното време. В

края на първа глава е разгледан проблема за ефективността на институционалното въздействие върху непълнолетните.

Втора глава е посветена на системата за превенция на престъпността на непълнолетните. Превенцията е разгледана на национално ниво, като са открити някои от по-съществените проблеми на системата. Изведено е предложение *de lege ferenda* за създаване на орган за координация и методическо ръководство на цялостната система за превенция на престъпността – Съвет за превенция на престъпността към МС. Превенцията на престъпността на непълнолетните е разгледана и на местно ниво, като са констатирани някои практически проблеми на координацията между институциите. Проследени са организацията и дейността на МКБППМН, на ДПС, на полицията, прокуратурата и съда по превенция на престъпността на непълнолетните. Основателни са въпросите, поставени във връзка с промените в чл. 78а НК и въвеждането на новата ал. 6. Сериозно внимание е отделено на взаимодействието и координацията в системата за превенция на престъпността на непълнолетните.

В трета глава са разгледани новите подходи на превантивната политика по отношение престъпността на непълнолетните. Проследена е политиката на ЕС и ООН по превенция престъпността на непълнолетните и е обобщен международният опит по прилагане децентрализирания модел на управление на системата по превенция. Очертани са перспективите за децентрализацията у нас. Направено е предложение *de lege ferenda* за създаване на местни структури към общините Комисии за превенция на престъпността.

Вторият параграф е посветен на новите подходи в организацията и дейността на системата за превенция на престъпността на непълнолетните. Тук е мястото на едно уточнение. Цитираната монография, на която съм автор, в никакъв случай не говори за създаване на съд за малолетни –

използвана е думата „маловръстни”, доколкото това е архаичният термин, употребен от законодателя, тъй като се правят препратки към закона от 1943г. Непосредствено след това (32-52 стр.), е обоснована тезата за създаване на съд за непълнолетни, която е аргументирана именно с без друго вече въведената от законодателя институционализация – сериозна част от процедурата и по настоящем минава през съда. Безспорно е удачно и може да бъде напълно подкрепено предложението на докторантката за специализация на магистратите. Заслужават внимание и предложенията за препращане към медиационна процедура в случаите на чл. 61, ал. 3 НК – от прокурора.

5. Оценка на научните и практическите резултати и приносите на дисертационния труд

Някои от по-съществените научни и научно-приложни приноси на дисертационния труд са следните:

- Проведено е много задълбочено изследване, при което е събран и анализиран сериозен по обема си емпиричен материал. В приложенията към дисертационния труд са обобщени данните от изследването, което се явява първото регионално изследване не само за периода 1998-2009г., но и за годините от 1989г. насам.

- Научно е обоснована тезата за необходимост от Закон за превенцията на престъпността, който да регламентира като част от цялостната превантивна дейност в страната и превенцията на престъпността на непълнолетните.

- Отразени са някои ефективни подходи от международния опит в превенцията на престъпността на непълнолетните и е предложено да бъдат приложени у нас.

Отправените предложения са оригинални и с подчертано практически характер. Те биха допринесли за улесняване на

правоприлагането и показват познаването в дълбочина не само на юридическите, но и на практическите аспекти на изследвания проблем.

6. Критични бележки и препоръки

Нямам съществени забележки към представения за защита дисертационен труд по отношение на неговото съдържание. Добре би било някои от основните изводи да бъдат обобщени в обособена структурна част на труда - заключение.

Към докторантката може да бъде отправена препоръката да продължи работата в избраната от нея област, при което да формулира конкретни проекто-текстове с оглед предложеното от нея усъвършенстване на законодателната регламентация, след което да подготви и публикува монографичен труд въз основа на проведеното изследване.

7. Заключение

Авторефератът вярно и точно отразява основните положения, залегнали в дисертационния труд.

Правилно са очертани обектът и предметът на научното изследване, посочени са целите и задачите, които докторантката си е поставила, както и използваните методи. Поставените цели са постигнати в рамките на проведеното изследване, което притежава сериозна научна стойност. То представлява безспорен принос към теорията и има подчертано практическа ориентация.

Докторантката правилно използва терминологичния апарат и демонстрира отлично познаване на изследваната материя. Трудът се отличава със задълбоченост и научна обоснованост на направените изводи и предложения *de lege ferenda*.

Представеният дисертационен труд притежава необходимите качества, което ми дава основание да гласувам положително за

присъждането на образователна и научна степен „доктор” по
Криминология на Галина Димитрова Ковачева.

19.11.2012г.

Варна

Рецензент:

доц. д-р Юлиана Младенова Матеева